

Samordning av beslutninger

I dag (desember 2005) produseres det ikke genmodifiserte produkter i norsk landbruk. For å avgjøre eventuell fremtidig bruk er det etablert felles beslutningsrutiner for hele landbruksnæringen. Landbrukets organisasjoner har gitt tilslutning til at organisasjoner som vurderer å ta i bruk genmodifisering eller produkter tilvirket ved hjelp av disse teknikkene skal sørge for at dette blir drøftet med de øvrige organisasjonene før endelig vedtak fattes.

Landbrukets organisasjoner er enige om å etablere rapporteringsrutiner og virkemidler som skal sikre at norsk landbruk og landbruksbasert næringsmiddelindustri følger retningslinjene i dette dokumentet.

Landbrukets holdning til genteknologi og genmodifiserte organismer

Norsk
Landbrukssamvirke

Norsk Landbrukssamvirke
Schweigaards gate 34c
Pb. 9347 Grønland
0135 Oslo
Telefon: 22 05 47 00
Telefaks: 22 17 23 11
E-post: post@landbruk.no
Internett: www.landbruk.no

Genteknologi og genmodifiserte organismer i landbruket

Landbrukets organisasjoner gjennomførte i 1997 en prosess for å komme fram til en felles holdning til bruk av genteknologi og genmodifiserte organismer i norsk landbruk. Resultatet av denne prosessen var et policy-dokument som alle organisasjonene i landbruket gav sin tilslutning til og forpliktet seg til å følge opp. Norsk Landbrukssamvirke fant det høsten 2004 hensiktsmessig å foreta en vurdering om det var behov for å ta inn over seg også nye aspekter og utfordringer ved bruk av genteknologi og genmodifiserte organismer siden denne policyen ble vedtatt. På bakgrunn av denne vurderingen er det laget et revidert policy-dokument (2005) som følgende organisasjoner i landbruket har sluttet seg til:

- > TINE BA
- > Gilde Norsk Kjøtt BA
- > Felleskjøpet
- > Prior Norge
- > Norges Skogeierforbund
- > Gartnerhallen
- > HOFF Norsk Potetindustrier
- > Norges Pelsdyrslag
- > GENO
- > Norsvin
- > Honningcentralen
- > Norsk Sau og Geit
- > Norges Bondelag
- > Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Overordnet mål

Landbrukets oppgave er å forvalte naturen på en slik måte at det bidrar til en bærekraftig utvikling. Det er en overordnet målsetting å opprettholde produksjonsmåter som sikrer trygghet for matkvalitet og helse. Innenfor denne rammen skal landbruket produsere mat og andre produkter effektivt og rasjonelt til beste for næringen og forbrukerne.

Kriterier for vurdering av genmodifisering

Bruk av genmodifisering og genmodifiserte organismer skal derfor vurderes i forhold til:

- > Matkvalitet og helse
- > Miljø og bærekraftig utvikling
- > Etikk og «føre-var»-prinsipp
- > Samfunnsnytte
- > Forbrukernes ønsker og forventinger

Landbrukets hovedsyn

Restriktiv og avventende holdning

Landbruket bekrefter sin restriktive og avventende holdning til å ta i bruk genmodifiserte organismer (GMO) i matproduksjonen. Dette standpunktet er basert på en føre-var holdning og er ikke et prinsipielt nei til bruk av teknologien. Genteknologien gir allerede i dag verktøy i avlsarbeid og analysevirksomhet og den har utviklingsmuligheter som kan gi positive bidrag til landbruk og næringsmiddelindustri. Vår restriktive holdning går på bruk av teknologien til modifisering av det genetiske materialet i matproduksjonen.

Genmodifisering skiller seg fra tradisjonelt foredlings- og avlsarbeid på to områder. For det første fjernes naturens egne grenser for kryssing mellom ulike arter. I tillegg er det mulig å skape og oppformere nye organismer i høyt tempo. Dette betyr i praksis at det kan være vanskelig å oppdage og forhindre utilsiktede negative virkninger før genmodifiserte organismer er tatt i bruk i stor skala.

Åpenhet, informasjon og merking

Landbruket vil informere åpent om hvor og hvordan genteknologi, genmodifisering og genmodifiserte organismer anvendes i landbruk og næringsmiddelindustri. Merking av og informasjon om fôr og produkter tilvirket ved hjelp av slike teknikker skal skje på en måte som sikrer bønder og forbrukere informasjon og reell valgmulighet.

Behov for mer kunnskap

Landbruket vil understreke behovet for mer kunnskap om de langsiktige konsekvensene, for eksempel på miljø og helse, ved bruk av genmodifisering og genmodifiserte organismer. Det er derfor særlig viktig at det offentlige sikrer midler til tverrfaglig og uavhengig forskning på dette området.

Retten til å si nei

Norge har sluttet seg til Cartagenaprotokollen som regulerer internasjonal handel med levende genmodifiserte organismer. Landbruket støtter prinsippet i denne avtalen om at alle land har rett til å forby import av genmodifiserte organismer ut fra hensyn til miljø og menneskers helse i tråd med føre-var-prinsippet.

Holdning til konkrete bruksområder

Landbrukets holdning til aktuelle, konkrete anvendelsesområder for gen-teknologi, genmodifisering og genmodifiserte organismer er basert på eksisterende produkter, teknikker og kunnskap. Det skjer en rask utvikling på dette området. Det vil derfor være behov for løpende vurdering i forhold til ny kunnskap både om muligheter og risikomomenter.

Der hvor det er åpnet for å ta i bruk genmodifisering eller produkter tilvirket ved hjelp av slik teknikk, er det likevel forutsatt at det blir foretatt en grundig vurdering fra sak til sak.

Genmodifiserte husdyr i matproduksjon

Landbruket i Norge vil ikke delta i utviklingen av, eller ta i bruk genmodifiserte husdyr i matproduksjon.

Dyrking av genmodifiserte planter

Landbruket vil ikke dyrke genmodifiserte planter til mat eller fôr.

Bruk av genmodifiserte planter i fôr til husdyr

Norsk landbruk er avhengig av noe importert proteinråstoff til husdyrfôr. En økende andel av det som frambyes på verdensmarkedet inneholder genmodifisert plantemateriale. Prinsipielt er landbruket imot å bruke genmodifiserte råvarer i fôr. En vil derfor forsøke å unngå bruk av slike råvarer så lenge det er praktisk og økonomisk forsvarlig. Landbruket vil ikke under noen omstendighet benytte planteråstoff som inneholder gener som koder for antibiotikaresistens i husdyrfôr.

Bruk av medisiner, tilsetningsstoffer, enzymer med mer fremstilt i lukkede industrielle prosesser

Landbruket aksepterer bruk av genmodifiserte organismer i lukkede industrielle prosesser. Det er en klar forutsetning at strenge krav til sikkerhet er ivare tatt. Produksjonen skjer ved hjelp av genmodifiserte organismer, men sluttproduktene inneholder ikke materiale fra de aktuelle organismene. Bruk av produkter som er fremstilt på denne måten kan aksepteres i fôr- og næringsmiddelindustri etter en konkret vurdering fra sak til sak hos markedsaktørene.

Bruk av genteknologi som verktøy i forskning, foredling og avlsarbeid

Landbruket har allerede nytte av genteknologi som verktøy til genetisk kartlegging av egenskaper som utgangspunkt for utvalg i tradisjonelt avls- og foredlingsarbeid. Genteknologi kan videre benyttes til analyser, diagnostisering av sykdom, framstilling av medisiner og vaksiner eller lignende.